

ALİMİN ŞEFAAT ETMESİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'lcezâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا آتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ

(ه. والحكيم ق. عن ابن عمر ك. عن جابر طب. عن ابن عباس)

RE. 24/5 (*İzâ etâküm kerîmü kavmin feekrimûhu*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl. ev kemâ kâl.*

Aziz ve kıymetli ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikrâmâtı, dünyada, ahirette sizlere nasib ve müyesser olsun... Rabbimiz iki

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

cihan saadetine cümlelerinizi nâil eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okumak, dinlemek, istifade etmek, feyz almak, sevap kazanmak için bir araya geldik toplandık, Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okuyacağız. Allah onun şefaatinin cümlemize nâil eylesin...

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce başımızın tâcı, gözümüzün gönlümüzün nûru, sürûru Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS'ın ruh-i pâkine biz ümmetlerinden âciz naciz birer hediye-i Kur'aniye olsun diye; ve onun cümle âlinin,

ashabının, etbâının, ahabbâının, verese-i nebî olan ülemâ-i muhakkikîn, mürşidîn-i kâmilîn, meşâyih-i vâsılînimizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Mürtazâ'dan Hocamız Muhammed Zahidi Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle silsilemiz mensuplarının;

Ahirete göçmüş olan sevdiklerimizin, büyüklerimizin, analarımızın, babalarımızın, ecdâd-ı müslimîn ü müslimâtımızın; üzerimizde hakkı olan kimselerin, boynu bükük bizden dua niyaz eden, dua bekleyen mevtâmızın; şu caminin bânisi İskender Paşa'nın, çevresinde yatan mü'mîn-i mü'minâtın;

Şu beldeleri fethedip bize yâdigâr ve emanet bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri'nin ve onun mübarek ordusu mensuplarının, şehidlerin, gazilerin; hâsılı mertebeleri üzere cümle mü'mîn ü mü'minât ve müslimîn ü müslimâtın ruhlarına bir hediye-i

Kur'aniyye olsun diye cümlemiz bir *Fâtiha* üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım ruhlarına bağışlayalım, öyle başlayalım, buyurun!

a. Bir Kavmin Reisi Gelirse İkranda Bulunun!

Metnini *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in 24. sayfasında bulabileceğiniz hadîs-i şerîfleri okuyoruz. İlk hadis-i şerif sayfanın 5. hadîs-i şerîf'i... Abdullah ibn-i Ömer RA'dan ve Câbir RA'dan rivayet edilmiş. Beyhakî'de, İbn-i Mâce'de ve sair hadis kaynaklarında kaydedilmiş bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.121, no:3702; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.168, no:16463; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.245, no:5846; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.444, no:761; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.224; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.III, s.379; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.325, no:2358; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.461, no:10997; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.403, no:8027; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.444, no:762; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.315, no:5416; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.188, no:28; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.35, no:12619; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.III, s.54, no:181; Cerir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.443, no:760; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.339, no:1350; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.353; Adiy ibn-i Hatem RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.304, no:11811; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.369, no:5582; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.330; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.36, no:12623; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.121; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.184; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.65; Hz. Aişe RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.37, no:12625; Câbir ibn-i

إِذَا أَتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٍ فَأَكْرِمُوهُ

(ه. والحكيم ق. عن ابن عمر ك. عن جابر طب. عن ابن عباس)

RE. 24/5 (*İzâ etâküm kerîmü kavmin feekrimûhu*)

(*İzâ etâküm kerîmü kavmin*) “Bir kavmin, bir topluluğun, bir cemaatin, bir kabilenin, yüksek bir şahsiyeti; soylu, itibarlı, mevkili makamlı bir mensubu size gelirse, (*feekrimûhu*) ona şânına uygun bir tarzda ikrâmâtta bulunun!”

Biliyorsunuz, insanlar Allah huzurunda hepsi eşit ama dünyada tahsil görenler ilerliyor, ileriye gidiyorlar. Zengin olanlar, becerikli olanlar ileriye gidiyorlar. İşlerin başına getirilmiş olanların mevki, makamı, itibarları başka oluyor. Bazı kereler de müstesna yaratılıştaki olan kimseleri halk kendisi istiyor:

“—Gel bizim başımıza, buyur, bizim işlerimizi sana emanet edelim, sen bizi yönet!” diyorlar.

Bu eskiden beri böyle olmuş. Kabileler olduğu zamanda kabilenin bir başkanı olmuş, toplulukların çeşitli reisleri olmuş, bir şehirse valisi olmuş, bir devletse devlet başkanı olmuş. Efendimiz buyuruyor ki, bir mevki makam, rütbe, itibar, şeref, haysiyet sahibi bir kimse

Abdullah RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VIII, s.37, no:12626; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.210; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.177; Ebû Katâde RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.315, no:5416; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.456; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.153, no:25484; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.II, s.139, no:1052.

size gelebilir.

Peygamber Efendimiz'e kabilelerden heyetler gelirdi; muhtelif yerlerden kendisini görmek için kendisine bey'at ve itaat etmek için muhtelif kimseler gelirdi; kendisi de öyle muamele ederdi etrafındaki müslümanlara da emrediyor:

“—Böyle bir mevki makam sahibi insan gelirse, onun temsil ettiği insanlara da hürmeten ona daha fazla hürmet edin!” Yani biraz daha özel itibar göstermek gerekiyor.

Neden?

Tek kişiyi temsil etmiyor! Tek kişiyi temsil etmiyor bir grubu temsil ediyor. Onun gönlünü alırsanız, bütün grubu memnun etmiş olursunuz. Onun kalbini kırarsanız, onu daraltırsanız bütün grup sizden kopabilir.

Onun için Peygamber Efendimiz'in nasihati böyle olmuş ki, bu gibi kimselere mevkiine, makamına, şânına uygun olarak mecliste yer göstermek lazım. “Buyurun efendim! Lütfen, şöyle oturun.” gibilerden gönlünü alacak izzet ve itibarda bulunmak lazım.

Bu İslâm'ın yayılmasında, tanıtılmasında, korunmasında, müslümanların işlerinin yürütülmesinde önemli bir unsur. Biz zaten herkese sevgi saygı gösteririz. Büyüklerimizin bize nasihati, her kimseye hüsn ü zan edip;

“—Her gördüğünü Hızır, her geceni Kadir bil!” demişler.

Her gördüğümüzü, “Acaba Hızır AS mı? Giyinişi kuşamı biraz hırpane filan ama olabilir ki Hızır

AS'dır.” diye ona ihtiyatlı davranacağız. Her gece, “Acaba bu gece Kadir gecesi mi? Aman abdestsiz yatmayayım, aman ibadet edeyim.” filan diye dikkat edeceğiz.

Benim ağabeyim anlatıyor:

Çarşıya pazara gittim, bir şeyler alışveriş yaptım, fileleri arabanın arkasına koydum. Sonra geldim, galiba bir şey daha alacaktım. Meydanda bir ağacın dibine arabamı park ettim. Ondan sonra gittim bagajı açtım fileleri alacağım. Böyle dağ gibi levent gibi bir adam çıktı, yanımda belirdi. demiş ki; “O aldığın filenin içindeki salatalıklardan bana birkaç tane versene?”

Şöyle baktım diyor abim, yani boylu poslu, güçlü kuvvetli... Tabii vermekten sakınmaz da insan, yalnız, “Niye güçlü kuvvetliyken dileniyor?” filan diye demiş ki;

“—Sen onların kaç para olduğunu biliyor musun?”

Yani turfanda salatalık, tanesi üç bin lira mı beş bin lira mı neyse.

“—Çalışsana!” filan dedim fakat yine de vermek niyetindeydim. Biraz böyle nasihat edip de yine vermek niyetindeydim ama; böyle

bagaj açık, ben ona eğilmiş durumdayım, onun benim cevabım üzerine ne yaptığının farkında değilim. Fileden aldım istediği şeyleri, döndüm baktım adam yok!

Meydan... Yani duvar yok, ağaç yok, ev yok, sokak değil, bir şey değil. “Arabanın şu tarafına

baktım yok, bu tarafına baktım yok, arkasına baktım yok, önüne baktım yok!” diye hüngür hüngür ağlayarak anlatıyor.

Demek ki Hızır AS mıydı, artık nasıl bir şeyse gelmiş, imtihan olmuş. Demek ki insan sözüne, öyle yapacağı işe, şakasına dikkat etmeli. Bir kere kırıcı şaka yapmamak lazım; hiç şek ve şüphe yok kalp kırıcı şaka yapmamak lazım. Şaka yaparken bile hilâf ü hakîkat söz söylememek lazım. Dokuz kere yutkunmak, on kere düşünmek, yapacağı işi öyle yapmak lazım. Yani ihtiyatlı, tedbirli, dikkatli olmak lazım.

Çünkü acele eden zarar görür, öfkeyle kalkan zararlarla oturur. Her zaman ben kendi hayatımda da bunun çok misallerini gördüm, sabrettiğin zaman iyi bir sonuca ulaşıyor da insan; fevri hareket ettiği, feveran ettiği, patladığı zaman, sonunda pişmanlık olacak işler meydana gelebiliyor. O bakımdan sözüme, işimize çok dikkat edeceğiz; bir de etrafımızdaki insanlarla münasebetimize çok dikkat edeceğiz.

Muhterem kardeşlerim!

Bir insanın Allah indindeki mevkii, makamı emin olun çok ibadetinden dolayı olmuyor. Çok ibadet etmekten dolayı olmuyor, kalbinin temizliğinden dolayı ve başka insanlarla münasebetlerindeki kibarlığından, edebinden dolayı oluyor. Edep sahibi insanlar büyük mertebelere nâil oluyorlar. Edepsiz olan insanlar da çok büyük kazançlardan mahrum oluyorlar. Çıkmış olan makamlardan da pat diye düşebiliyorlar. Onun için edep çok önemli.

Edep, yani ilimde geride...

*Girdim ilim meclisine, eyledim kıldım talep;
Dediler ilim en geride, illa edep, illa edep...*

Hocamızın salonunda, misafir kabul ettiği salonda baş ucuna özellikle koydurttuğu bir levha vardı:

“–*Edeb yâ hû*” levhası.

Yani, “Ey gelen kimse! Edebine dikkat et!” demektir. Yani şeyhin makamı... Gelen derviş edebe dikkat etsin. Çünkü evliyullahın huzurunda insanın kalbinden geçenlere bile dikkat etmesi lazım. Suizan ederse, yalan söz söylerse, yanlış düşünceye kapılırsa, kötü şeyler düşünürse onun bile zararı olur.

Onun için edep çok önemli oluyor, ilimden de önde geliyor. İlim çok kıymetli ama edep daha önde geliyor. Çünkü edepsizlik ederse çok mahrumiyetlere uğruyor insan.

Aziz kardeşlerim, değerli kardeşlerim!

Onun için her şeyin âdâbını öğrenin, edebine riayet ederek yapın. Yemenin, oturmanın âdâbı var. Şimdi gencecik bir çocuk geçse yaşlı babaların, dedelerin olduğu yerde ayaklarını açarak, bağdaş kurarak, dikilerek yastığa yarı yatmış yarı yaslanmış otursa ne derler?

Çocuğa bak! Yaşının gereği edebî takınamamış, büyüklere saygısı yok, oturuşu derbeder, lâubali... Derhal notu, kredisi düşer.

Demek ki oturmaya bile dikkat etmek lazım. Söze, sözün başlayış şekline, devam şekline, hitap şekline dikkat etmek lazım. Yemek

yemenin âdâbı var; besmele ile başlanacak, sünnettir diye tuza banılacak, sağ eliyle yenilecek, tabağın kendisine yakın olan yerinden yenilecek, başkasının önünden alınmayacak, nice nice incelikleri var... Sonunda şükredilecek, hamedilecek, dua edilecek.

Evliliğin, nikahın, düğünün âdâbı var, kadının kocaya karşı takınacağı edepler var, kocanın hanımına ve çocuklarına karşı görevleri, edepleri var. Ticaretin, hocalığın, talebeliğin âdâbı var. İşte kişinin bu edeplere riayet etmesi lazım!

الطُّرُوقُ كُلُّهَا آدَابٌ

(*Et-turûku küllühâ âdâbün*) “Genel vasfı itibariyle tarikatlerin hepsi tepeden tırnağa âdabdır.”

Hani şu tarikatlar; Mevlânâların, Yunus Emrelerin, Eşrefoğlu Rûmîlerin, İbrâhim Hakkıların bildiğimiz, sevdiğimiz yolları, tarikatları nedir?

Tarikatların hepsi tepeden tırnağa âdaptır. Tarikat erbabı olan insan konuşması olgun insandır, yürüyüşü olgun insandır; oturması, sohbeti, muamelesi olgundur, sabrı güzeldir. Her şeyi güzeldir. O güzelliği kazanması lazım.

Tekke nedir?

Tekke bir mekteb-i edeptir, edep öğrenme mektebidir. Var mı edebin öğrenilebileceği başka mektep?

Vefa Lisesi’nde mi öğreneceğiz, Pertevniyal’de

mi? Edebiyat Fakültesi'nde mi öğreneceğiz, Hukuk Fakültesi'nde mi?

Edebin mektebi tekkedir.

Allah selamet versin, ömür versin, bizim Yusuf Ziya Hoca, profesör, hafız; Ömer Ziyaeddin Efendimiz'in oğlu. O anlatıyor:

“Biz eskiden, yani sizler gibi gençken birbirimizle karşılaştık mı, ne sorardık biliyor musunuz:

‘—Hangi tekkeye mensupsunuz mîrim?’ diye sorardık.” Mîrim, emîrim demek. Yani;

“—Efendim, hangi tekkeye bağlısınız, hangi dergâhtan feyiz alıyorsunuz?” diye sorarlarmış.

“Şimdiki gençler birbiriyle karşılaştıkları zaman, ‘Hangi takımı tutuyorsun?’ diye soruyorlar.”

Tabii tekkelerin hepsi edep öğrenme yerleri. Büyüklerden, olgun insanlardan, dini, yolu, usûlü erkânı bilen insanlardan edep öğrenme yerleri... Hatta yazmanın, öğrenmenin edebî var; yıkanmanın, guslün, yüz numaraya girmenin çıkmanın edebî var. Bunların hepsini öğrenmek lazım ve çocuklarımıza öğretmemiz lazım. Çocuklarımız küçükten edebi öğrenmeli!

Bizim bu edeplerden müteşekkil olan İslâm Kültürümüz dünyada eşi bulunmayan bir kültür. Bizim kültürümüz gibi, İslâm kültürü gibi kıymetli kültür yok. Bizim kültürümüz imana, insan haklarına saygıya dayanıyor. Bizim kültürümüz haramlara bulaşmamaya, karıncayı bile incitmemeye dayanıyor. Bizim kültürümüz Allah'ın rızasını kazanmaya dayanıyor. Bizim kültürümüz iç temizliğine, dış temizliğine,

söz temizliğine, kalp temizliğine, her şeyin temizliğine dayanıyor.

Onun için, emin olun dünyada başka onunla mukayese edilecek bir sistem bile yok. Ne Komünizm, ne Kapitalizm, ne Sosyalizm ne bilmem hangi ideoloji; hiçbirisi uymaz. Hiçbirisi yanına yanaşamaz.

Onun için bu güzel âdâbı hem kendimiz öğrenelim, hem başkasına öğretelim! Arkadaşlığın âdâbını mutlaka öğrenelim. Hocalığın âdâbı, cemaat olmanın âdâbı, caminin âdâbı... Ne kadar güzel!

“—Camiye nasıl girilecek? Camiye nasıl girilir hocam?”

“— *Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.*” diyerek sağ ayakla girilir.

(Allahümme’ftah lenâ ebvâbe rahmetike)

“Yâ Rabbi! Rahmetinin kapılarını bize açiver. Şu camine, ibadet hanene giriyorum, beni rahmetine mazhar eyle!” diyerek girilir.

Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getirilir. Edeple oturulur. Burada ticaret yapılmaz, gevezelik yapılmaz, konuşma olmaz, huzur bozucu yüksek sesle işlem yapılmaz. İnsan Allah’ın evinde olduğunu, Allah’ın misafiri olduğunu düşünerek edeple, saygıyla kıbleye dönük oturur, ibadet eder; Kur’an okur, zikir eder, tesbih çeker, dua eder... İşte caminin âdâbı çıkıyor karşımıza derhal.

Evde bir müslüman hanımefendinin, bir müslüman beyefendi ile muamelesi dünyada emsali olmayan müzelik bir şaheser

numûnedir. Bir müslüman efendinin, hanımına ve çocuklarına karşı muamelesi, müzelere konulacak, camekânlara alınacak müstesna bir âdaptır. İşte bunları hep öğrenmemiz lazım.

Nerede kaldı bunlar?

Yok! Sokakta, çarşıda, pazarda, okulda, üniversitede yok; hatta tam aksi var... Her şeyi yıkıp, bütün töreleri tahrip edip sorumsuzca yaşayan bir nesil... Hiçbir bağ, hiçbir kayıt tanımıyor. Ama bağısız, kayıtsız olmaz ki! Yani bağısız kayıtsız iş olmaz ki!

Askere gidiyorsun bir sürü kayıtlar var. Trafiğe çıkıyorsun bir sürü kayıtlar, mecburiyetler var.

“—Neden?” Olmaz da ondan.

“—Ya ben trafiğe çıkıyorum, ben Yirminci Yüzyıl’da demokratik bir ülkede yaşıyorum. İstedğim gibi şoförlük yaparım!”

Yapamazsın. “—Yaparım!”

Yaparsan soluğu mezarlıkta verirsin. Son durak mezarlık. “—Neden?”

Olmadık yola girersin, tek yönlü yola girersin, hıza riayet etmezsin, şöyle olur böyle olur. Bu kanunlar senin mutluluğun için.

Onun için ben arabaya biniyorum, hemen elim bu tarafa uzanıyor dırıtt kayışı takıyorum. Hocam diyorlar ne kadar alıştırmışsın kendini. Seviyorum! Kurallara riayet etmeyi seviyorum, hoşuma gidiyor.

“—Neden?”

“—Bir nizam konulmuş, aleyhimize mi?

Değil. Kaza olduğu zaman başımız cama çarpmasın, boyun kemiğimiz kırılmasın, yüzümüz yaralanmasın diye... Güzel, lehimize... O halde uygulamamız lazım!

Toplum kanunları da böyle, hele hele âdâb-ı muâşeret kanunları da böyle... Yüksek sesle konuşmamak, kimsenin hakkını çiğnememek, kimseyi kırmamak, kimseyi üzmemek... bunların hepsi bizim için, insanlığın, toplumun mutluluğu için. Onun için bunları seve seve yapacağız. Seve seve, bayıla bayıla, isteye isteye yapmamız lazım! Öğreneceğiz...

Tıraş olmanın âdâbı var. Yani her şeyin âdâbı var. Şimdi bakıyorum evlerde bir sürü sabun... Ee bu sabunlar don yağı ile yapılıyor. Don yağının içinde de domuzun yağı filan oluyor. Düşünüyorum ki, domuz yağı olmayan akıcı sabunlar var, şişe gibi bir şeyde oluyor. Ters çeviriyorsun avucuna biraz akıyor. Ondan sonra sıvı, hem de mikrop filan öldürüyor. Doktorlar ameliyattan çıktıktan sonra filan kullanıyorlar.

Bizim biraz mantar rahatsızlığı vardı ayağımızda. Dedim ki;

“—Ben her akşam ayaklarımı gıcır gıcır yıkıyorum, ellerimi köpürte köpürte sabunluyorum.”

Doktorlar güldü, dediler ki: “—Sabunlar bunları öldürmez.” E ne olacak?

“—Biz sana bir sıvı sabun getirelim, ilaçlı, doktorların ameliyata girmeden önce çıktıktan sonra ellerini yıkadıkları sabun, onu kullan!” dediler. Kullandım rahat ettim.

Demek ki, biz sabunu filan kullandığımız zaman temizlik oluyor sanıyoruz ama o sabun bir yağdan yapılıyor. O yağda kesilsin diye

içine asit konuluyor. Bu ölçüler tam olmadığı zaman içinde serbest yağ kalıyor, bilmem başka maddeler kalıyor. Onlar insanın eline bulaşık kalıyor, çeşitli mahzurlar oluyor.

Sen de diyorsun ki, bu lüks sabunla yıkandıktan sonra yüzüm gerginleşti, güzelleşti, aynada güzel görünüyorum filan diyorsun ama yüzüne domuz yağı sıvanmış oluyor, sen onunla kalkıyorsun camiye gidiyorsun.

Demek ki her şeye dikkat etmemiz lazım. Her malzemeye, attığımız her adıma, yaptığımız her işe, her söze dikkat etmemiz lazım. En güzelini yapmamız lazım. Doğduk, bu ana gelinceye kadar her gün bir şey öğrendik, her gün daha güzele doğru gitmemiz lazım, daha güzel bir şey yapmamız lazım, terakki etmemiz lazım.

Ben şimdi arkadaşlarımı bu gözle inceliyorum; gittiğim evlere, kendi evime, yakınlarımla evine bakıyorum. Klasik, aldırılmaz, umursamaz gördüğüm zaman üzülüyorum. Sokakları öyle gördüğüm zaman üzülüyorum. Elime süpürge alıp sokakları süpüreceğim geliyor.

Yani insan evinin önünü süpüremez mi? Süpürür. Eskiden herkes evinin önünü süpürürdü.

“—Efendim bir haftadır belediye buraya gelmiyor, çöpçü gelmiyor!”

Gelmezse gelmezsin be! Ben sokağımı kendim temizlerim, pırıl pırıl olur.

Belediye, evet parasını veriyoruz gelsin diye isteriz ama gelmiyor... Sabahki gazetelerde vardı:

“–Çekmece’deki cennet mahallesi, cehennem mahallesine döndü! Şu kadar zamandır çöpler alınmadığı için oldu cehennem mahallesi.” diyor.

E bu insanların içinde olan bir şey. İnsanlar oturduğu, yattığı yere, giyimine, kuşamına, temizliğine, her şeyine dikkat ederse güzel olur, dikkat etmezse derbeder olur. Vaktini çalışmakla, etrafını düzenlemekle geçirirse, düzenli bir ortamda yaşar, düzeni bozacak iş yaparsa her şey bozular. Her önüne gelen çöpü Haliç’e atarsa Haliç kirlenir. Denize atarsa denizin üstü çöplük olur. Kimse atmaması lazım.

Bazı büyüklerimiz, Medîne-i Münevvere’ye, oranın hududuna geldikleri zaman ayakkabılarını çıkartmışlar.

“–Niye çıkartıyorsun?”

“–Rasûlüllah’ın beldesinde ben nasıl ayakkabıyla dolaşırım?” filan diye çıkartmış.

Bir zihniyet, tabii sevgiden, saygıdan doğan bir zihniyet.

Bazı kimseler Harem-i Şerif’in hudutlarında abdest bozmamış. Bu mübarek yerde nasıl abdest bozarım? Yallah Harem-i Şerif’in taa hudutları dışında, 25 km uzağa gidiyor, abdestini alıyor öyle geliyor.

Tabii mübarekler hepsi riyazet ehli, hepsi böyle

perhiz ehli kimseler. Haftada bir abdest alırmış, o olur ama bizim gibi günde 5 defa namazda 25 defa abdest alan insanlar için biraz zor da... Onlar zaten bir abdest ile gece uyku uyumazlar, abdestleri bozulmaz, mübarekler... Bunları yapanlar evliyâ tabii fakat şurası muhakkak ki her şeyin âdâbı var ve biz bu âdâbı öğrenip uygulamalıyız.

Misafir karşılamının da çeşitli âdâbı var. Kapıda güzel karşılarsın, en güzel elbiseni giyersin, evde ikram edersin, eğer sana bir topluluğun reislerinden haysiyetli, şerefli, mevkili makamlı bir kimse gelirse daha özel bir ihtimam gösterirsin ona.

Neden? Onun kalbini kazanmayı tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Onun kalbini kazandı mı kabilesini de bütünüyle kazanırsın. Onun için herkese sosyal mevkii rütbesine göre, bir güzel hitapta bulunmak lazım.

Eskiler her şeyi hesaplamışlar... İzzetlü efendim, devletlü, âtıfetlü, şevketlü... Bu lakapları önüne gelen herkese vermemişler. Padişah olunca “Şevketlü padişahım.” demiş. Memur, âmir olunca hepsinin hitabı farklı; kimisine bey, kimisine efendi denmiş, kimisine arz ederim, kimisine rica ederim deniliyor. Bunların hepsi birer âdaptır.

Yazı yazmanın, mektup yazmanın âdâbı, nasıl başlanılacak nasıl bitilecek?.. Hutbenin, namazın, orucun âdâbı vardır. Bunları öğrenin!

Bunlar en güzel, en tatlı, en kıymetli şeylerdir. Bunlar mânevî süslerdir, manevî zimmelerdir.

Bunlara riayet ediniz, edelim beraberce... Çocuklarımızı da tabii olarak bu âdâb içinde büyütürsek, çocuklarımız son derece âdâplı, centilmen, kaliteli, son derece akıllı, zeki, pırıl pırıl nurlu insanlar olurlar. Hiçbir şey öğretmezsek;

“—Allah Allah! Bu çocuk nerede yetişmiş böyle!? Yazık yetiştirenlere, anasına babasına yazıklar olsun!” filan diye söz söylenmesini önlemiş oluruz.

b. Namazı Vakar ve Sekîne İle Kılın!

İkinci hadîs-i şerîf;

Taberânî Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

إِذَا أَتَيْتَ الصَّلَاةَ فَأْتِهَا بِوَقَارٍ وَسَكِينَةٍ فَصَلِّ مَا
أَدْرَكَتَ وَاقْضِ مَا فَاتَكَ

(طس. عن سعد بن أبي وقاص)

RE. 24/6 (*İzâ eteyte's-salâte fe'tihâ bi-vakârin ve sekînetin, fesalli mâ edrekte, vakdı mâ fâteke.*)

Biliyorsunuz bir insan evde de namaz kılıyor, camide de namaz kılıyor.

“—Niye camide namaz kılınıyor?”

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.87, no:1335; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.150, no:2089; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.537, no:20659; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.171, no:1090.

İslâm soysal yönü çok şâheser bir din olduğu için.

“—Efendim kulla Allah arasına girilmez!”

Girilmez ama İslâm’ın prensipleri çok yüksek, topluluğu teşvik ediyor Müslümanlık, kardeşliği, beraber iş yapmayı teşvik ediyor.

Bir insan evinde namaz kıldığı zaman bir sevap alıyor camide namaz kıldığı zaman 27 sevap alıyor. Kalitesine göre bin misli sevap alıyor, kalitesine göre mükâfatı artıyor. Aynı namazı kıldığı halde kalitesine göre namazın sevabı artıyor. Onun için farz namazlarını camide kılmak iyidir, öteki namazları da evde kılabilirsiniz. Nafile namazları, sevap kazanmanıza sebep olacak mecburi olmayan namazları gizlice kılarırsınız ki, halk sizi; “Vay! Ne kadar âbid, ne kadar zâhid insan!” diye beğenir, şöhretiniz artar, herkes sizi alkışlar, gözünde büyütür, sonra nefsinize çeşitli zararlar gelir.

Onun için ibadetin nafile olanları, fazilet babında olanları gizli yapılmalı ama farz olanları aşikare yapılmalı ki başkaları da görsün.

“—Aa, benim öğle namazım geçiyor, öğle namazı kılmam lazım, nerede kılabilirim?” filan...

Ötekisi de diyecek ki:

“—Hah, ben de kılmamıştım beraber kılıverelim!”

Ama sen onu sessizce hiç konuşmazsan, ötekisinin de hatırına gelmeyebilir veyahut diyebilir ki;

“—Ya, bak bu adam profesör olmuş, mühendis,

doktor, kaymakam, vali, vali yardımcısı olmuş; “Ay, ben farzımı kılmadım, müsaade edin şuracıkta farzı kılıvereyim.” deyince ötekiler de derler ki;

“—Yahu maşaallah, bizim vali beyimiz hacca gitmiş, namaz kılıyor, ibadet yapıyor. Bu kadar okumuş bir insan! Elbet bir bildiği var! Ayıp ya, biz de kılalım!” filan diye örnek olur.

Bu gösteriş olmuyor. Farzlarda alenî yapmak lazım geliyor ama öteki fazilet babında yapılan, mecbur olmayan, sevap kazanmak için yapılan öteki ibadetler saklı gizli olursa onun tabii şöhret âfet olduğundan, riya günah, yasak olduğundan gizli olması lazım.

Namazı, farz namazları camide kılacağız. Sabah namazına camiye geleceğiz, çok kıymetli! Sabahın erken vaktinde uykusunu feda edip, yatağından kalkıp camiye gelmek çok kıymetli. Münafıkların yapamadığı bir fedakârlık bu. Münafıklar o sevapları alamıyor, gelmeye güç getiremiyorlar ama has müslümanlar geliyor.

Sabah namazı çok kıymetli, yatsı namazında camiye gelmek çok kıymetli. Işıklar sönmüş... Şimdi tabii şehirlerde elektrikler filan var da, dağda bayırda veyahut eski devirlerde ışık olmayan zamanları düşün, o zaman zor olduğu zamanda çok sevap verilmiş. Yatsıyla sabah namazına camiye gelme hususunda Efendimiz'in çok tavsiyeleri var.

Öteki namazları da camide kılacağız. İkinci namazı tam ticaretin civcivli olduğu, alışverişin kapanmak üzere olduğu heyecanlı bir saat. O

saatte insan işinden ayrılıp da camiye gittiği zaman çok sevap...

E öğleyin zaten öğle tatili veriyor. Herkes öğle namazını

rahatlıkla kılabiliyor. Akşam namazı dar bir namaz, abdestli olmak, hazırlıklı olmak lazım. Otobüs beklerken filan eve gideceğim derken geçiverir, hemen kılmak lazım.

Hani akşamın vakti hızla geçer gider; deve kervanı önünden geçiyormuş gibi geçip gidiverir. Onun için akşamı hemen kılmak lazım. Camide kılmak lazım.

Peki, camide kıldığı en sevaplı zamanı ne zaman?

Ezandan önce gelirse sevabı çok oluyor; evvelce geldiğin zaman ezandan sonra gelmekten sevabı çok daha fazla oluyor. İmamın *Allahu ekber* demesine, iftitah tekbirine, ilk tekbirine yetişmek çok sevaplı oluyor.

“—E yetişemedim, namazın ortasında imama bağlandım kaç rekâtı kılmış sayılacağım?”

Rükûsuna yetiştiğin rekâta yetişmiş sayılırsın. Yani imam *Allahu ekber* demiş, eğildiği zaman, “*Sübhâne rabbiye’l-azîm... Sübhâne rabbiye’l-azîm... Sübhâne rabbiye’l-azîm...*” diyor. Oradan başını kaldırmadan *Allahu ekber* deyip imama uyabilirsen ve onunla bir sübhânallah diyecek kadar müşterek bir zamanın olursa, o rekâta yetiştin sayılır.

Fatiha’sına yetişemedin, sûresine yetişemedin, imam eğilmişti, *Sübhâne rabbiye’l-azîm* diyor-

du; ama olsun, o rekât kazanılmış oluyor. Ta ucundan, en ucundan pamuk ipliği ile tutulmuş gibi en ucundan yakalamış oluyorsun.

Ama *semia'llàhu li-men hamideh* dedi, sen de *Allahu ekber* dedin uydun, secdeye beraber vardınız, o rekâta yetişemedin sayılıyor artık. Yani rükudan kalktın mı, o rekâtı kaçırmış sayılıyorsun.

Şimdi ne oluyor? İmam namaza durmuş, camiye kapıdan adamın birisi bir giriyor, bakıyor ki:

“—Eyvah farza durmuşlar!”

Güldür güldür, güldür güldür, paldır küldür, paldır küldür... Böyle fil sürüleri geçiyormuş gibi caminin tavanı bir sarsılıyor; namazdakilerin de aklı huzur-u Rabbi'l-âlemînden hop gürültüye kayıyor:

“—Ne oluyoruz ya! Zelzele mi oluyor, kamyon mu geçiyor, uçak mı düştü!?” filan derken, tabii her şey karmakarışık oluyor.

Hem kendisi için doğru değil, hem namaza durmuş olanlar için doğru değil. İşte Peygamber Efendimiz bu gibi durumlarda bize bir camide cemaate uyma âdâbı öğretiyor.

Ne buyuruyor?

“—Namaza, camiye cemaatle namaz kılmaya geldiğiniz zaman, (*fe'tihâ bi-vakarın ve sekînetin*) namaza vakar ile, ağır başlılık ile, sekînet ile, böyle sakin sakin, ağır başlı ağır başlı, ciddî ciddî gelin!”

Böyle pür telaş, paldır küldür paldır küldür, tangır tungur tangır tungur... Ayakkabılar pat küt

oraya atılıyor, baston küt bir tarafa dayatılıyor filan, böyle değil. Sakin sakin gelin!

“—E hocam sakin geleceğim ama namaz kaçacak?” Kaçarsa kaçsın.

“—Rekât gidecek hocam?”

Giderse gitsin. Efendimiz buyuruyor ki:

(*Fe'tihâ bi-vakàrin ve sekînetin*) “Vakar ile, sekînet ile gelin! (*Fesalli mâ edrekte*) İmama yetiştiğin yerde yetişir, bağlanırsın, cemaat sevabını alırsın. (*Vakdı mâ fâteke*) Kaçırduğun rekâtları da imam iki tarafa selâm verdikten sonra tamamlarsın!”

Bak sonunda tamamlamak var. Önce imama uyacak. Hangi rekâta yetişmiş sayılıyorsa sayıldı. Hangi rekâta yetişmemişse kalkacak o kadar rekâtı tamamlayacak.

Diyelim ki adam öğle namazının 3. rekâtında camiye girdi, imama uyarken, “*Allàhu ekber*” derken, imam “*Semia'llàhu li-men hamideh*” dedi, 3. rekâta da yetişemedi demek ki. Onunla beraber secdeye vardı, kalktı 4. rekâtı kıldılar, imam “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh*” dedi, bekliyor daha, duracak.

Neden bekliyor?

Belki imam sehiv secdesi yapacak bir hata işlemiştir, bakalım sehiv secdesine varacak mı varmayacak mı diye beklemesi lazım! “*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu'llàh*” deyip de “*Allàhu ekber*” derse imam, sehiv secdesinde de ona uyması gerekiyor.

Yok, hatası yok, sehiv secdesi yapmayacakmış,

“*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâh*” diye sola selam vermeye kalkıştığı zaman, artık arkadaki şahıs da geride kalmış rekâtları tamamlamaya kalkabilir.

Bazıları böyle yapmıyor, imam orada oturup dururken “*Allâhu ekber*” kalkıyor. Tabii bilmemekten, bu namazı tamamlamanın usulünü, erkânını, âdâbını bilmemekten oluyor. İmam birinci selâmı verecek o hâlâ bekleyecek, bakalım sehiv secdesi var mı diye bekleyecek, sehiv secdesi olmadığı anlaşılıp da imam soluna da “*Esselâmu aleyküm ve rahmetu’llâh*” derken kalkacak.

Şimdi üçüncü rekâta da yetişmemişti ne yapacak?

Üçüncü rekâta yetişememiş olan bir insan, imam ikinci selâmı da verdi kalkacak *Sübhâneke*’yi okuyacak bir, ondan sonra *Fâtiha*’yı okuyacak iki, ondan sonra bir miktar sûre veya âyet okuyacak. Hani zamm-ı sûre etmek deniliyor ya, bir miktar Kur’an okuyacak.

Neden?

Daha kaçırıldığı birinci rekâtı ödüyor şimdi. Onun için hem *Fâtiha* var, hem sûre veya âyetler var. “*Allâhu ekber*” diyecek, o rekâtı tamamlayacak.

“—Ne yapacak şimdi?” İki secdeyi yaptı, oturacak.

“—E bir rekât kıldı oturulur mu?”

Bir rekât da imamla kılmıştı, bu ikinci rekâtı oldu, onun için oturacak. Kendisinin iki rekâtı olmuş oldu şimdi. Birisini imamla kılmıştı bir,

ikincisini de Şimdi kendisi kıldı. İkinci rekât olduğu için tahiyyata oturacak, Et-tahiyyâtü’yü okuyacak. Ondan sonra tekrar kalkacak, yine Fâtiha okuyacak, yine sûre okuyacak.

Neden?

Daha kıldığı namazlardan ikinci rekâtı ödüyor. Çünkü imamla kıldığı Fatıhasızdı, o dördüncü rekâttı. Yine sûre okuyacak, böylece onun kıldığı iki rekâta zamm-ı sûre eksiksiz yerine gelmiş oldu.

“–İnecek, oturacak mı?”

Oturmayacak çünkü üçüncü rekât sayılıyor, dördüncü rekâta kalkacak Fâtiha okuyacak, “*Allàhu ekber*” diyecek.

Neden?

Çünkü daha önceki iki rekâta zamm-ı sûreleri okudu, yaptı. Onun için dördüncüde artık o Fâtiha okuyup da zamm-ı sûre okunmayan rekâtın kazası olduğundan, orada okumayacak.

Anladık mı, bu tarzda olacak.

Kimisi imam selâm vermeden ayağa kalkıyor, yanlış. Kimisi imamla beraber selâm veriyor, yanlış. Kimisi başka başka Şeyler yapıyor. Öğreneceğiz her Şeyi, namazı kılmayı... Namaza tam yetişmemişsek nasıl tamamlanacağını, yetişmişsek ne olacağını filan hepsini okumamız lazım. İlmihalleri okumamız lazım. İlmihallerde anlatılır bunlar... Millet hiç ilmihal okumaya yanaşmıyor, ben dâhil.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Fıkıh biraz karmaşık bir şey olduğundan... Bize Dımaşk'tan yani Şam şehrinden hoca efendiler geldi. Profesör, alim, sarıklı şeyler... Bizim burada hadis okuduğumuzu gördüler, dedi ki;

“–Niye fıkıh da okutmuyorsunuz?”

Fıkıhı okutayım ama cemaat kaçar, dayanamaz, uykusu gelir. Yani fıkıh biraz zor olduğundan, yarısını anlar yarısını anlamaz. Ondan sonra ben bu vaazdan pek bir şey anlamamaya başladım diye kaçar. Ama onu da öğrenmemiz lazım. Kısa kısa da olsa, her namazın evvelinde âhirinde bir bahis öğrenilse, yavaş yavaş öğrenmemiz lazım.

Kur'ân-ı Kerîm'i okumasının âdâbı var. Kur'ân-ı Kerîm'de secde âyetleri var, onu okuduğu zaman secde edecek. Nasıl secde edecek onları bilmek lazım. Namazda secde âyeti okursa ne yapmak lazım, onları bilmek lazım. Her şeyin, her şeyin ahkâmı, âdâbı, erkanı var onları öğrenmemiz gerekiyor.

Ailece öğrenin bunları, hepsini birden öğrenmeye kalkarsanız öğrenemezsiniz ama, oturun bir sayfayı, bir bölümü, bir başlığı okuyun. Kalemle de şurayı okuduk diye bir işaret, tamam, bugün hanemizde çoluk çocuğumuzla ilmihalin şu bahsinden şu başlıktan şu başlığa kadar okumuştuk. Böyle böyle, böyle böyle, böyle böyle bunlar birikir kocaman bir bilgi yığını olur, muazzam bir hazine yerleşmiş olur aklımıza, çocuklarımızın, hanımlarımızın aklına. Onlar da ondan istifade ederler.

Bilenle bilmeyen bir olur mu? O çocuk öteki çocukların yanında pırıl pırıl derhal fark eder.

Gözleri ışı ışı zekâ fışkırıyor çünkü hem orayı biliyor, hem bu tarafı biliyor. Çok iyi olur.

Onun için evimizde ilmihalden bir sayfacık da olsa, bir küçük bahis de olsa muntazaman okuma âdetimiz olsun. Senede bir bir ilmihal kitabını devredelim. İlk başta biraz zor devrederiz, ikinci sefer kitabı devretmeye geldiğimiz zaman daha anlarız, üçüncüde daha anlarız filan derken, sonunda bir küçücük hocacık oluruz filan derken, başkalarına da şöyle olsun, böyle olsun, şu yanlış oldu bu doğru oldu diye bilgi verecek hale geliriz.

Müezzinlik yapmayı öğrenelim, Biraz ulûmu şer’iyyede ilerlemiş olan kardeşlerimiz, hutbe okumayı öğrensin! Cuma namazı nasıl kıldırılır, hutbe nasıl okunur, bayram namazı nasıl kıldırılır, bunları öğrenmek lazım! Vaaz etmeyi öğrenmek lazım.

Allah hepimize dine çeşitli yönlerden hizmet etmeyi nasib eylesin...

Demek ki insan camiye geldi mi koşmayacak, vakarla, sakın sakın yürüyecek, yetiştiği rekâtı imamla kılacak; yetişemediğini arkasından tamamlayacak.

“—Hocam, tam senin dediğin gibi vakarla yürürken imam efendi beklemedi, ‘*Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâh... Es-selâmu aleyküm ve rahmetu’llâh...*’ dedi, yetişemedim.”

Eh, yetişemediysen, sen de orada yetişemeyen arkadaşlarınla beraber bir cemaat yaparsın. Kimse yoksa, yalnız kılarırsın, Allah yine senin niyetine göre sana o sevabı verir. İnşallah Allah’ın

lütfundan, rahmetinden mahrum kalmazsın. Ama ortalığı velveleye vermek daha gayri ciddi bir şey oluyor, müslümana yakışmıyor.

Müslüman nasıl olacak?

Sakin olacak, yani namaz kaçıyor ama telaş etmiyor, sakın sakın, ölçülü ölçülü oluyor.

Her şeyde böyle olalım! Namazda böyle olan insan, öteki işlerde haydi haydi daha sakın olur. Çünkü namaz önemli bir ibadet... Öteki işlerde de gayet tatlı, sakın olmaya dikkat edelim!

c. Gelen Hediyein İkram Edilmesi

Üçüncü hadîs-i şerîfe geçiyoruz. İbn-i Abbas RA'dan bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:³

إِذَا أُتِيَ أَحَدُكُمْ بِهَدِيَّةٍ فَجُلَسَاؤُهُ شُرَكَاءُ فِيهَا

(الحكيم عن ابن عباس)

RE. 24/7 (*İzâ ütiye ehadüküm bi-hediyetin, fecülesâühû şürekâühû fîhâ*)

“Sen arkadaşlarınla oturmuşken sana bir hediye getirilirse...”

Birisi Konya'dan geldi bir kutu getirdi, Bursa'dan geldi bir kutu kestane şekeri getirdi veya bir sepet meyve getirdi veya şöyle oldu, böyle oldu... Peygamber Efendimiz diyor ki:

³Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.179; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.249, no:1974; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.117, no:15098; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.161, no:1073.

“Sizden birisine bir hediye getirilmişse; (*fecülesâühû şürekâühû fîhâ*) Hediye getirilen o zâtın meclisinde bulunan meclis arkadaşları, o oturumda, o toplulukta bulunan öteki kardeşler, o gelen hediyede ortaktır. Onlara da biraz koklatsın, buyurun desin, açsın, yedirsin.”

Ne kadar güzel! Yani kutuyu aldı, ötekiler yutkunup bakıp duruyorlar. Acaba kutunun içinde ne var? Cump çantanın içine koydu, ötekiler de yutkundu kaldı, olmaz. Açacak, ikram edecek, onlar da istifade edecek. İslâm böyle...

“—E canım bana getirdi!”

Sana getirdi ama Peygamber Efendimiz böyle tavsiye ediyor, çünkü göz hakkı var. Onlar da senin kardeşlerin, onların da gönlünü hoş etmek lazım!

d. Namazda Örtünme Şekli

Cabir RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

إِذَا اتَّسَعَ الثَّوْبُ فَتَعَطَّفْ بِهِ عَلَى مَنْكَبَيْكَ ثُمَّ
صَلِّ وَإِنْ ضَاقَ عَنْ ذَلِكَ فَشُدَّ بِهِ حَقْوَكَ ثُمَّ صَلِّ بِغَيْرِ

رِدَائٍ

(حم. والطحاوی عن جابر)

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.335, no:14634; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'dDuafâ*, c.IV, s.42; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.149, no:1056.

RE. 24/8 (*İze't-tesea's-sevbü feteattaf bihî alâ menkibeyke, sümme salli; ve in dâka ân zâlike feşüdde bihî hakveke, sümme salli bi-gayri ridâin.*)

Mâlum müslüman giyimli olacak, setr-i avret farz, namaz kılarken görünmemesi gereken mahalleri örtmesi farz oluyor. Mutlaka örtmesi lazım! Ondan sonraki de usulüne uygun giyinmek sünnet oluyor, âdâb oluyor.

İyi güzel ama, şimdi bu devirde fabrikalar var. Türkiye zenginleşmiş el-hamdü lillâh. Eskiden şeker çuvalı geldi mi, kapıştırlarmış, ondan elbise yaparlarmış. Bilmem pabucu eskidi mi altına yama koyarlarmış, dikerlermiş, tekrar tekrar giyerlermiş. Altına çiviler, kabaralar çakarlar ki kösele çabuk eskimesin diye. El-hamdü lillâh, Türkiye'de şimdi hiç kimse öyle eski filan giymiyor, her şey bol, rahatız ama o devirde öyle değildi. Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadisinden onu anlıyoruz. Buyurmuşlar ki:

(*İze't-tesea's-sevbü feteattaf bihî alâ menkibeyke*) “Üzerindeki elbise büyükse, kumaş büyük, fazla, geniş ise onu omuzuna, her tarafına bürü!” Çünkü elbise büyük, çarşaf gibi maşaallah! Örtü büyük şöyle omuzuna bürü, hem vücudun örtünsün, hem de ayaklarına kadar her tarafın örtünsün. Zaten avret yerleri örtülecek. (*Sümme salli*) “Böyle örtün, ondan sonra namazını öyle kıl!”

Çünkü namazda da en asgari ölçüsü setr-i avret, namazın dıştaki farzlarından. İnsan çıplak

namaz kılamaz, örtünmesi lazım. Tamam. “Örtünecek malzeme büyükçeyse omuzuna dolarsın, her tarafını kapatırsın. *Allahu ekber* der, namazını öyle kıalarsın.” diyor Peygamber Efendimiz.

Öyle değil; fakir, kumaş az, imkân zayıf, şimdiki gibi değil... Kestikleri koyunların postlarını birbirine iliştirip öyle bürünürlermiş mübarekler... Kumaş yok. Yemen’den kumaş gelecek, ince pamuklu kumaş, ipekli kumaş çok pahalı. Erkekler zaten ipek giyemez... Paraları pulları yok, fukaracıklar ama mânevî bakımdan sultan, ayrı. Allah şefaathlerine erdirsin...

Kumaşı büyükse, omuzuna saracak namazı öyle örtünmüş, bürünmüş olarak kılacak. Kumaşı kısaysa; hani yukarıya çekiyor, ayağı açılıyor; aşağı çekiyor başı açılıyor, o zaman ne yapacak? Efendimiz onun da cevabını veriyor.

(Ve in dâka ân zâlike feşüdde bihî hakveke)
“Eğer kısaysa, dar, eksik geliyorsa, onunla döşlerini, şöyle belinin iki yanını örtecek. Yani göbek hizasından aşağısını örtecek. Dar, başka imkânı yok, öncelikle örteceği yer orası, orasını örtecek. *(Sümme salli bi-gayri ridâin)* Üst tarafı açık olarak namazı öyle kıl!” diyor.

“—Üstü örteyim derken, altı açık bırakma!” demek istiyor.

Aşağının muhafaza edilmesi, kapalı tutulması daha önemli oluyor. Bir insan namaz kılarken öndeki insanın, böyle darlıktan, elbisenin kusurundan dolayı avret mahalini görse, görenin de abdesti bozulur, namazı da bozulur

görülenin de... Onun için örtünmeye dikkat etmek gerekiyor.

Hacca giden kardeşlerime hatırlatırım. Hacca giden kardeşlerim ihram giydikleri zaman, bu şeyin usulünü âdâbını alışkın olmadıklarından; burada hep pantolon don giyip, palto pardösü giyip gezdiklerinden, orada bağlamasını bilemiyorlar. Yandan bir adım attığı zaman, örtülmesi gereken yerler açılabilir. Oturmasını bilmiyorlar, oturdukları zaman avret mahalleri açılabilir.

Bir keresinde ben baktım, tavaftan çıktım, Mısırlı hacılar merdivenlere kumrular gibi dizilmişler. Öyle oturmuşlar, bir tanesi de şişmanca, açmış ayaklarını, bir tanesi mağrippe bir tanesi maşırıktaki; mağrip ile maşırık arası da meydanda...

Fesühannallah! Yanına gittim, yanaştım, o da bana bakıyor. İhramını aldım, şöyle dizinden aşağı çektirttim. Ama ben onun ihramını dizinden aşağı çektirtirken, ben kendisine hücum mu ediyorum sandı ne yaptıysa, olduğu yerden bir hoplastı bir oturdu. Bir şey demedim tabii;

(İstenne şiveyye) “Dur acele etme! Biraz oturuşuna dikkat et!” dedim ayrıldım.

Bilmiyor, bu ihramın incelikleri var, âdâbı var, dikkat etmek lazım, iyice korunmak lazım, örtünmesinin şeyine dikkat etmesi lazım. Her yerde böyle...

İnsanın öncelikle örtünmesi gereken yeri göbeğiyle dizinden aşağısı, o arayışı öncelikle

örtmesi lazım. Kumaşı bolsa boynundan örter, şöyle güzelce yukardan aşağıya asaletli asaletli, bol bol kılar. Darsa, öncelikle orasını kapatır buyurmuş Peygamber Efendimiz.

“—Olur mu böyle şeyler?”

Çok olmuş! Her zaman anlattığım bir misal var: Sahâbe-i kiramdan bir mübarek zât sabah namazını kıldı mı, Peygamber Efendimiz, (*Esselâmü aleyküm ve rahmetu’llâh... Esselâmü aleyküm ve rahmetu’llâh...*) diye selâm verdi mi, adamcağız fırt kaybolur gidermiş.

Bir tanesi önüne geçmiş bir seferinde, demiş ki:

“—Mübarek, burası Peygamber Efendimiz’in mescidi, nur yağıyor, mübarek bir diyar, Efendimiz’in meclisi! Acelen ne! Otursana, duaya kalsana, duaları yapsana, niye böyle hızlı gidiyorsun?”

Çünkü müslüman müslüman’ın kardeşidir. Aklına takılan şeyi söyleyecek, ona nasihat edecek.

“—Niye böyle yapıyorsun?” demiş.

Boynunu bükmüş mübarek, demiş ki:

“—Evimizde bir tane örtü var, bir tanecik örtü var... Ben burada Efendimiz’in arkasında namazı kılıyorum, koşa koşa eve yetişiyorum, güneş doğmadan, sabah namazının vakti geçmeden bu örtüyü hanımına devrediyorum, hanımım da örtünüyor namazı öyle kılabilir.”

Şu fukaracılığa bak, şu sıkıntılara bak, şu bizim zamanı- mızdaki bolluğa bak! Gardıroplara

elbiselerimiz sığmaz! O mübarekler öyle yaşamışlar. Tabii bu hadisler ondan. Bunlar bize ibret, biz çok büyük bolluklar, çok büyük nimetler içindeyiz! Hamd olsun, şükr olsun Allah'a ama fakirleri de, eski devirleri de unutmayalım.

Dünyanın şimdi de halen çok yoksul, sıkıntıda müslümanları var. İşte geçen hafta Azerbaycan'daydık, Özbekistan'a geçtik, Buhara, Taşkent, Semerkant, oraları gördük hepsi sizden bizden yardım istiyor. Maddi, mânevî yardım, dua, iktisadî yardım... herkes size bize bakıyor. Onun için sağlam olun müslüman kuvvetli olsun; ekonomik bakımdan, kültürel bakımdan, siyasî bakımdan kuvvetli olsun; kültürlü kuvvetli olsun, yönetimde sözü geçsin, iyilikleri yapabilecek istitaatı, imkânâtı olsun, onunla önüne gelene hayr u hasenât yapсын.

Çok sevdiğimiz, Hocamızı'n da hizmetinde bulunan bir hacı hanım geldi, dikildi, dedi:

“—Falanca hocayı tanıyor musun?”

Tanımaz olur muyum çok sevdiğim rahmetli bir kimse.

“—Onun çocuğu var, zekâ fışkırır pırıl pırıl bir insan, filanca okula alalım!”

Alalım, nasıl olacak?

Bir zengin elinden tutacak, parasını verecek onu okutacağız. Bir zengin o hoca kardeşimizin zeki çocuğunu okutmayı üstüne alacak, böyle böyle herkes biraz faydalı olacak, yani onu

sağlayacak.

e. Hastaya İman Telkini

Diğer hadîs-i şerîf... Ebû Hüreyre RA rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁵

إِذَا أَثْقَلْتُمْ مَرْضَاكُمْ فَلَا تُمَلُّوهُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَلَكِنْ لَقِّنُوهُمْ فَإِنَّهُ لَمْ يُخْتَمَ بِهِ لِمَنَافِقٍ

(قط. أبو القاسم القشيري في أماليه عن أبي هريرة)

RE. 24/9 (*İzâ eskalet merdâküm, felâ tümillûhüm kavle lâ ilâhe illa'llâh, ve lâkin lakkinûhüm, feinnehû lem yuhtem bihî limünâfikın.*)

(*İzâ eskalet merdâküm*) “Hastalarınız ölüm döşegine yatıp, ağır duruma düşüp artık ölmek üzere olduğu anlaşılınca, (*felâ tümillûhüm kavle lâ ilâhe illa'llâh*) ille *Lâ ilâhe illa'llâh* de diye baskı yapmayın! (*Ve lâkin lakkinûhüm*) Yanında durun, sessizce, yavaş yavaş, ‘*Lâ ilâhe illa'llâh... Lâ ilâhe illa'llâh... Lâ ilâhe illa'llâh...*’ deyin! Duysun, o da söylerse söylesin. İlle *Lâ ilâhe illa'llâh* de diye tazyik yapmayın! Siz söyleyin, duyunca o da söyler.”

Dudağını kıpırdatırsa bile söylediği anlaşılır. Çünkü kim bilir ne sıkıntı çekiyor, anlatamıyor ki! O sıkıntı arasında, o kadar söyleyebiliyordur; fazla baskı yapmayın! Zaten Allah’ın istemediği kimseye, siz *Lâ ilâhe illa'llâh* de deseniz,

⁵ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.556, no:42159; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.178, no:1103.

dedirtemezsiniz. (*Feinnehû lem yuhtem bihî li-münâfikın*) Çünkü bir münafığın o sözü söyleyerek ölmesi mümkün değildir.” diyor, Peygamber Efendimiz. Allah, nasib etmez. Çünkü son sözü o olan cennete girecek. İmanda nifakı olan, münafıklık alâmeti olan kimseye Allah onu nasib etmez.

“—Usûl, âdâb, erkân nedir?”

Vefat etmek üzere olan bir kimsenin yanında hafifçe Kur’ân-ı Kerîm okunur. *Lâ ilâhe illa’llâh, Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh* diye hafif hafif söylenir. Ama söyle diye tazyik yapılmaz. O kendisi duyar ve uygularsa uygular.

f. Komşunun Kanaati Önemli

Bundan sonraki hadis;

İbn-i Mes’ûd RA’dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁶

إِذَا أَتَنِي عَلَيْكَ جِيرَانُكَ أَنْكَ مُحْسِنٌ فَأَنْتَ
مُحْسِنٌ وَإِذَا أَتَنِي عَلَيْكَ جِيرَانُكَ أَنْكَ مُسِيءٌ
فَأَنْتَ مُسِيءٌ

(كر. عن ابن مسعودٍ أن رجلا قال: يا رسول الله متى أكون محسنا ومتى أكون مسيئا قال فذكره.)

⁶ İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LIII, s.94; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.89, no:30737; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.76, no:181; *Câmiü'lEhâdis*, c.II, s.179, no:1104.

RE. 24/10 (*İzâ esnâ aleyke cîrânüke inneke muhsinün, feente muhsinün; ve izâ esnâ aleyke cîrânüke müsîun, feente müsîün.*)

(*İzâ esnâ aleyke cîrânüke inneke muhsinün*)
“Komşuların sen iyisin diye sana medihte bulunuyorlarsa, (*feente muhsinün*) sen iyisin. (*Ve izâ esnâ aleyke cîrânüke müsîun*) Komşuların sen kötüsün diye senin hakkında konuşuyorlarsa, (*feente müsîün*) sen kötüsün.”

Söz komşuların! Komşunun şهادeti çok önemli; komşuya hürmet, komşunun gönlünü almak, komşuyla iyi geçinmek, komşuyu üzmemek İslâm’da çok önemli... Çünkü komşunun şهادetine göre sen bir duruma geliyorsun, bir vasıf kazanıyorsun. İyi veya kötü vasfını onun muamelesine göre kazanıyorsun, çok önemli. Onun için komşularımızla iyi geçinmeye gönlünü almaya dikkat edelim.

Avustralya’da belediyenin bir âdeti hoşuma gitti. Orada bir kardeşimiz ev almış. Evinde tadilat yapıyor, eski taraflarını yıkıyor, yeni taraflarının tamirlerini yapıyor. Evi güzel bir hale getirmiş. Boyalarını, şeylerini filan beğendim ben, çok güzel.

“—Arkaya doğru bir çıkartma yapacağım. Üç bir yandaki komşudan imza almam gerekiyor.” dedi.

Yandaki komşuya gidecek:

“—Ben şöyle bir çıkartma yapmak istiyorum?” diyecek.

O cevap verecek:

“–Uygundur, razıyım!” diyecek.

Arkadaki komşu, “Uygundur, razıyım!” diyecek. Soldaki komşu, “Uygundur, razıyım!” diyecek. Arkadaki komşu 2-3 aydır ortalıkta yokmuş, onun imzası olmadığı için arkadaş belediye de işini tamamlayamıyor. O kadar hoşuma gitti ki sistem. Yani üç komşuyla insan dargın olamaz. Mecburen işi düşecek, imza atacak, şey yapacak, çok hoşuma gitti.

Komşuyu komşuya nasıl bağıyor, komşuyu komşuya nasıl muhtaç duruma getiriyor, komşunun komşudan nasıl böyle hukukuna riayet etmesi gerektiğini gösteriyor, komşunun hukukuna tecavüz etmemesini ne güzel sağlıyor.

Şimdi bizim arsamız var. Adam getirmiş evini dayamış bizim arsaya... Cumbasını hop sokmuş şu tarafa. Olmaz. İki metre komşuluk hakkı var. Sen bu tarafa kadar geliyorsun, benim havama mâni oluyorsun. Olmaz böyle şey ama yapmış bunu! Benim imzam olsaydı bunu yapamazdı. Yapamaz idi ama bizim belediyelerimizde bu iş yanlış. Üç tarafında komşunun imzasını almak Avustralya’da çok hoşuma gitti. Çok güzel bir buluş. Bizim belediyeler de uygularsa çok memnun olurum. Çünkü komşular komşulara çok cevr ediyorlar. Bir tanesi 5 tane kat çıkıyor, ötekisi onun yanında aşağıda kalıyor. Kaçak olarak çıkıyor, usulüne uygun da değil.

Bak komşuyu komşuya kontrolör yapıyor. Yani herkesin başına asker dikemez ki, bir müfettiş dikemez ki. Komşunun imzasına muhtaç hâle getiriyor. Herhangi bir teşebbüsü kendi başına

yapamaz, komşusuyla istişare ederek yapar duruma getiriyor. Böylece komşunun komşuya zarar vermesini engelliyor. Komşuyu komşuya müfettiş yapıyor. Komşunun komşuya dargın olmasını engelliyor.

Çok hoşuma gitti! Bak akıl akıldan üstün, ne kadar güzel bir sistem koymuş. İslâmî, İslâm'a uygun, müslümanda olması gereken bir ahlâk.

Avrupa'da bizim iki tane kardeş grubumuz, ihvanımızdan, davalık olmuşlar, mahkemeye düşmüşler. Ben de oraya gittim dedim ki:

“—Yahu siz ihvansınız nasıl dargın olursunuz?”
Gelin bana, ben hükmedeyim. Nasıl olsa bir tarafı tutmam, hakkı söylerim. Nasıl olsa Alman hakim de bir karar verecek... Benim hükmüme razı olun.”

Bir grup dedi ki:

“—Hocam sen ne dersen razıyız, başımızın üstünde yerin var. Emret uygulayalım.”

Allah razı olsun.

Ötekiler de dediler ki:

“—Hocam sen bu işe girme. Biz seni çok seviyoruz ama sen bu işe girme!”

Ya seversen uy!

“—Hayır, sen bu işe girme!”

Pekiye dedim ben, kırgın ve dargın oradan ayrıldım. Bir taraf kabul etti, öteki taraf kabul etmedi. Ben istiyorum ki müslüman onların mahkemesine muhtaç olmasın, halledeyim meseleyi...

İki kimse arasında hâkimlik yapmak cazip bir şey değil. Para alacak değilim, bir şey değilim. Manevî mesuliyeti var. Yani

kıyâmet gününde hâkimler o kadar sıkıştırılacak ki, iki kişi arasında hükmetmek istemeyecek insanlar. “O sıkıntının büyük sıkıntı olduğunu bilselerdi istemezlerdi.” diyor Peygamber Efendimiz. Ama ben müslüman kardeşlerimiz gayrimüslimlerin huzuruna davalı davacı olarak gitmesinler diye böyle dedim. Bir taraf kabul etmedi; küskün, dargın, “Pekâlâ, ne haliniz varsa görün!” diye ayrıldım.

Şimdi bak onlarda hoşuma giden bir şey; o adamlar niye ileri gidiyor biz niye batıyoruz bunu anlayalım diye söylüyorum.

Muhterem kardeşlerim!

Ben mahkeme koridorlarından ayrıldıktan sonra duruşma saati gelmiş, hakim bunları kabul etmiş, bunları almış karşısına. Bir o tarafa bakmış sakallı hacı hoca insanlar, bir bu tarafa bakmış sakallı hacı hoca, derviş, mü'min insanlar. Adam akıllı. Ona bakmış nurlu, buna bakmış nurlu;

“—Ya demiş siz iyi insanlara benziyorsunuz niye böyle mahkemeye düştünüz? Haydi ben size öğleden sonraya kadar müsaade edeyim aranızda anlaşın!” demiş.

Bakın ne kadar güzel muhterem kardeşlerim. Öğleden sonraya bırakıyorum duruşmayı o zamana kadar anlaşın olsun bitsin, demiş. Öğleden sonra 3'e, 4'e bırakmış, ne kadar hoşuma gitti. Öğleden sonraya kadar tabii

bunlar aralarında konuşmuşlar, hırlaşmışlar, gürleşmişler yine uyuşamamışlar.

Beni dinlemediler, kendi aralarında da uyuşamadılar. İkinci duruşmaya gelmişler.

“–Nasıl, uyuştunuz mu?” demiş

“–Hayır!” demişler.

“–Sen ne istedin?”

“–Dokuz istedim.”

“–Sen ne verdin?”

“–Beş verdim.”

“–Tamam, ben aranızı bulayım yedi olsun, olmaz mı? demiş; ona ona bakmış mütebessim şekilde...

“–Olmaz!” demiş.

Bir taraf yine inat etmiş, “Olmaz!” demiş dayatmış.

Peki. Yani ikinci teklifi de yine ara bulacak, orta bir yol

söylüyor. O da hoşuma gitti. Birinci teklifi de güzel muhterem kardeşlerim, ikinci teklifi de güzel. Beğendim ben, bilmiyorum siz nasıl buldunuz?

Beğendiğim taraflardan biri de üçüncü sözü...
Demiş ki:

“–Peki, duruşma bitmiştir, karar size bir ay sonra bildirilecektir.”

Bu da hoşuma gitti. Neden?

Evrakı inceleyecek, olayı zihninde evirecek

çevirecek, sakın bir şekilde meseleyi görüşecek, kararını verecek.

Bu da güzel, bu da hoşuma gitti. Bir ay sonra, “Olmaz!” diyenlere ceza gelmiş. Ceza onlara gelmiş, onların haksız olduğu anlaşılmış.

Muhterem kardeşlerim!

Bu Avrupa’da, Amerika’da, Avustralya’da gezdim. Türkiye’yi de gezdim. Biz birbirimizin kardeşiyiz. Boş yere hiç kimseyi kötülemek istemem; bizim çok kötü huylarımız var ondan böyle berbat durumdayız. Onların çok muntazam işleri var onun için böyle ileriler.

Mesela ben diyorum ki saat sekizde şu işi yapalım. Millet yok ortada... Falancanın filancaya şu kadar borcu var senet vermiş, seneti ödemiyor. Filanca filan kimseyle şöyle bir iş yapmaya karar vermiş, ortakların şartlarına uymuyor.

Olmaz böyle şey, böyle şey olmaz! Müslümanlıkta böyle şey yok; aldatmaca, sözünde durmamak, vaadinden hulf etmek yok.

“—E onlar?”

Onlar muntazam iş yapıyorlar, tıklar tıklar saatlerine riayet ediyorlar.

Saatler niye kolumuzda duruyor, niye duvarlarda duruyor?

Saate riayet etmek için. Saatlerine riayet ediyorlar, her şeylerini tıklar tıklar yapıyorlar, herkes vazifesini güzel yapıyor.

Bir arkadaşımızın nüfus kağıdı eskimiş, değiştirecekmış. Sabah anlattı, bir gün beni

4-5 tane daire dolaştırttılar dedi. Bakırköy’e git, Eminönü’ne gel, filanca yerden imza, filanca yerden mühür, filanca yerden damga, filanca yere dilekçe... Ondan sonra falanca gün gel dediler. Evrakı alacağız, tekrar oraya git, buraya git...

“–Almanya’da bu işi bir memur 15 dakikada halleder.” diyor.

Ondan ileri gidiyor onlar. Biz   günde bir işi bitiremiyoruz. Hem de, ben ne söylersem yazıyor, ne evraka bakıyor ne bir Şey diyor. Ya uydurma söylesem diyor. Almanya’da her Şeyi evraka istinat ettirirler diyor.

Hakikaten bendeniz de Almanya’ya gittiğim zaman bir olay yaŐadım. İki milletin baŐarisının ve baŐarisızlıđının sebebini gösterecek bir Şey olduğundan söylüyorum. Benim yeşil pasaportum var,  niversite hocasıyım yeşil pasaportla vizesiz gidebiliyorum, yani bizim  st nl klerimiz var. Oraya gideceğim ama  niversite bana altı aylık vazife vermiş, ben altı ay oradayken pasaportumun müddeti doluyor. Yani pasaportumun son kullanma tarihi ben oradayken, ortada, oradaki oturuŐ m ddetimin bitmeden doluyor. Ben buradan bunu anladım, gördüm, bu meseleyi takip ettim. Dedim ki;

Bak, Avrupa’dayken Şu benim pasaportumun müddeti bitecek, düzeltin, yeni pasaport verin gideyim.

“–Olmaz dediler. Müddeti bitmeden pasaport veremeyiz.”

Pek la... Kalktım gittim oraya. Yani ben

önceden tedbirimi almaya çalışıyorum ama gittim. Oradaki görevim altı aylık. Devlet, üniversite gönderiyor, oradaki kütüphanelerde tetkikatta bulunacağım diye resmi görevle gidiyorum.

Şimdi orada müddetin bitmesine bir buçuk ay kala Münih konsolosluğuna gittim, Dedim ki;

“—Müddetim doluyor şu pasaportu uzatın.”

“—Biz burada bu işi yapamayız.” dediler.

“—Ne olacak?”

“—Bonn büyükelçiliğine gidecek.”

Tamam, iadeli taahhütlü bir mektup zarfının içine koydum. Bir sürü pul, marklar filan... Şap şup yapıştırdım, gönderdim, bizim pasaport Bon'a gitti.

Eh inşaallah gelir, maşaallah gelir derken, hakikaten bizim pasaportumuz bir yazıyla beraber geriye geldi. Dediler ki:

Biz bu işi buradan yapamayız Türkiye yapabilir bu işi. Çünkü bu yeşil pasaport olduğundan bizim salâhiyetimizin dışındadır. Dışişleri Bakanlığı'ndan, üniversiteden yazı alınacak falanca olacak filanca olacak... Mümkün değil. Türkiye'ye göndereceğim,

ben Almanya'dan dönerim, ihtiyarlarım, halâ gelmez.

Ondan sonra baktım olacak gibi değil Münih'teki yabancıların oturumlarıyla ilgili daireye gittim. Güzel taraflarından birisi; öğleden önce işi olan insanları kabul ediyorlar, öğleden sonra

dairenin memurları hiç kimseyi kabul etmeyip dairedeki işlerini yapıyorlar. Öğleye kadar, o da güzel. Bizde akşama kadar memurların kafası şişer, dairenin işlerini götüremezler. O da çok hoşuma gitti.

Gittim oraya, filanca oda dediler. Kapısında bir yazı yazıyor:

(Ein Person eintreten)[Ayn perzon ayntireten] “İçeriye bir kişi girebilir.”

O da hoşuma gitti. Bizde olsa herkes hurr, bir hücum eder, memur bir sürü kalabalığın arasında şaşırır kalır. Kimin, hangisinin sözünü dinleyecek... Herkes evrakını uzatır; birisinin omuzundan, ötekisinin başından. Kimisinin kaşı yaralanır, kimisinin yanağı ezilir filan... Öyle değil. Bir kişi girecek içeri, o da hoşuma gitti.

Sıramı bekledim, çabucak sıra geldi. İçeri girdim bir tek adam var bir ben varım:

(Sitzen Sie bitte) [Zitsen zi bitte] “Oturunuz.” dedi.

Bana bir koltuk verdi, oturdum.

“—Arzunuz nedir? dedi. Dedim ki:

“—Bakın benim pasaportum şudur. Münih Konsoloslugu’ndan şu tarihten yazıyla dilekçeyle müracaat ettim, şöyle bir cevap aldım. Oradan şöyle oldu buradan böyle oldu. Bu adamların bana bu pasaportu hazırlayıp da şu müddetimin bittiği zamanda göndermeleri mümkün değildir. Bu durumu size söylüyorum, siz bir şey yapabilirsiniz yapın! Meseleyi söylüyorum ne yapabilirim?”

Pekiye, dedi daktilonun başına geçti:

“—Ne kadar müddet istiyorsun hocam?” dedi.

“—İşte şu kadar ay daha ihtiyaten olursa belki biraz daha uzatırım şey yaparım.” dedim.

Tıkır tıkır, tıkır tıkır bir yazı yazdı, on dakika içinde... O sakın, ben sakın, hava temiz, oda temiz, gürültü patırtı yok... On dakika içinde muhterem kardeşlerim, benim elime bir kâğıt verdi. Benim ve ailemin fertlerinin oturumunu adam kendi salâhiyetini kullanarak, evraka bakarak, inandı doğru bir duruma göre Almanya devleti namına bana şu kadar daha oturum hakkı verdi. Ben de o kâğıdı aldım, oturdum. On dakikada bitirdi!

On dakikada bitecek bir işi altı aylık yokuşa sürerseniz, o memleketin işi darmadağın olur!

Eskiden hatırlarsınız Fatih'ten Unkapanı'na gitmek isteyen insan nereden giderdi?

Belediye Sarayı'nın önünden dümdüz gidecek, evlendirme dairesinden sağa sapacak, Laleli'deki otellerin arasından geçecek, iki üç tane sokağı atlayacak, sağına soluna dikkat ederek bulvara çıkacak, bulvardan köprüden gidecek. Ya bu kadar insan bu kadar yerden dolaşırken kaç tane sokağı kesiyor, kaç tane sokakta kalabalık yapıyor, ne kadar fazla benzin yakıyor, ne kadar zaman harcıyor...

E şimdi yapmışlar, böyle bir giriş yeri, bir ışık koymuşlar oraya... Şuradan trup buraya sapıveriyor oluyor bitiyor. Hah bu akıllı bir iş, öteki de deli işi! Ötekisi akıllı insan işi değil,

müslümanı zahmete sokmak birisi! Yani boş yere şehrin trafiğini de kilitlemek, başka bir şey değil.

Onun için yapacağımız her şeyi İslâmca, hakkaniyetle yapalım, Allah'ın rızasına uygun bir tarzda yapalım diye bu misalleri verdim. Biz bizimle dertleşiyoruz, birbirimizin kardeşiyiz onun için söylüyorum.

Komşuların sana iyi derse iyisin, kötü derse kötüsün. O zaman komşularla vaziyetini düzelt. Ne kadar güzel! Komşuyu komşuya bağlıyor, işi bitiriyor. Ne mahkemeye lüzum var, ne polise lüzum var, ne bir şey...

Haydi bakalım sen şimdi bir komşunun çocuğunu döv. Haydi bakalım sen şimdi komşuya bir haksızlık yap. Haydi bakalım komşunun ağacını kes. Haydi komşunun camını kır, haydi darıl, haydi küs bakalım. Küstürtmüyor. Küstüğün adamın kapısını çalacaksın, bir karış suratla kapıyı açacak;

“—Neye geldin?” diyecek.

“—Şurayı imzalar mısınız?”

“—İmzalamıyorum. Bugün git yarın gel.” diyebilir. Onun için sistem güzel.

g. Davete İcabette Öncelik Sırası

Bir hadîs-i şerif daha okuyalım. Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Begavî ve Beyhakî'den rivayet edilmiş ki, davet edilen bir insanın riayet edeceği, edip etmesi gereken usul ve

âdâbı anlatıyor Efendimiz:⁷

إِذَا اجْتَمَعَ الدَّاعِيَانِ فَأَجِبْ أَقْرَبَهُمَا بَابًا فَإِنَّ
أَقْرَبَهُمَا إِلَيْكَ بَابًا أَقْرَبَهُمَا إِلَيْكَ جَوَارًا وَإِنْ
سَبَقَ أَحَدُهُمَا فَأَجِبِ الَّذِي سَبَقَ

(حم. د. د. والبغوى ق. عن رجل له صحبة)

RE. 24/11 (*İze’c-temea’d-dâiyâni, feecib akrabehümâ ileyke bâben; feinne akrabehümâ ileyke bâben. akrabühümâ ileyke civâran; ve in sebeka ehadühümâ, feecibi’llezî sebeka.*)

Muhterem kardeşlerim!

Her zaman söylediğim bir şeye tekrar parmak basıyorum; hadîsi şerîfler bizim İslâm kültürümüzün hazinesidir. Onları bildik mi her şeyi biliriz, onları bilmedik mi aval aval bakarız. Görgüsüz, tecrübesiz insanlar oluruz.

Bak ne diyor Peygamber Efendimiz:

(*İze’c-temea’d-dâiyâni*) “İki kişi seni davet ederse...”

“—Esad Hocam bugün bize buyur!” dedi birisi.

Ötekisi de:

⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.201, no:3264; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.408, no:23513; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.275, no:14380; Tahavî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VI, s.280, no:2338; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.348, no:266; İbn-i Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.1293; Hamid ibn-i Abdurrahman el-Himyerî Rh.A’ten, o da sahâbenden bir kimseden.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.255, no:25915; *Câmiü’l-Ehadîs*, c.II, s.181, no:1106.

“—Esad Hocam bize buyur!” dedi.

İki kişi beni davet etti veya seni davet etti. İki kişi davette birleşirlerse, (*feecib akrabehümâ*) “Daha yakında oturan kimsenin davetine icabet et!” Daha yakın komşuna icabet et, onun sözünü kabul et, onun davetine git! (*Feinne akrabehümâ ileyke bâben, akrabühümâ ileyke civâran*) “Çünkü sana evi en yakın olan komşuluk hakları bakımından, sana hakları en büyük olandır. Onun komşuluk hukuku sana daha önemlidir. İlk önce onu hoş etmen lazım!” Bu bir.

(*Ve in sebeka ehadühümâ*) “Eğer bir tanesi daha önceden davet etmişse...” Yani bugün birisi geldi seni davet etti; yarın birisi geldi, aynı gün bir kişi daha davet etti. “Pazar günü bizim sünnetimiz var buyur.” dedi veya “Düğünümüz var gel.” dedi filan. (*Feecibi’llezî sebeka*) “Önce davet edene git!” diyor. Çünkü önce davet etmek bir öncelik kazandırıyor.

Ne kadar güzel âdâb! İki kişi aynı anda davet ederse evi yakın olana gideceksin. İki kişiden bir tanesi önceden davet ederse önceden davet edeninkine gideceksin. Sonradan gelene;

“—Başka bir yere söz vermiştim, Allah mübarek etsin sağol, varol ama sözüm var, oraya gelemeyeceğim, randevum var.” dememiz gerekiyor. Önce çağırana gitmek gerekiyor.

Bir tanesini daha söylemeden geçemeyeceğim. Zaten lafı uzatmamın sebebi ille laf oraya gelsin diyeydi. Söz aramızda yani art niyetim buydu.

h. Alime Şefaât Hakkı Verilmesi

Hepsi güzel de bu hadîs-i şerîf çok hoşuma gittiğinden sözü uzattım. İbn-i Abbas RA'dan Deylemî ve Ebu'ş-Şeyh rivayet etmiş. Bu hadîs-i şerîfi de ille okuyayım diye sizi biraz daha oturtuyorum ama bundan sonra bitiyor.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:⁸

إِذَا اجْتَمَعَ الْعَالِمُ وَالْعَابِدُ عَلَى الصِّرَاطِ قِيلَ
لِلْعَابِدِ ادْخُلِ الْجَنَّةَ وَتَنَعَّمْ بِعِبَادَتِكَ وَقِيلَ لِلْعَالِمِ
قِفْ هُنَا فَاشْفَعْ لِمَنْ أَحْبَبْتَ فَإِنَّكَ لَا تَشْفَعُ لِأَحَدٍ
إِلَّا شَفَعْتَ فَقَامَ مَقَامَ الْأَنْبِيَاءِ

(أبو الشيخ والديلمى عن ابن عباس)

RE. 24/12 (*İze'c-temea'l-àlimü ve'l-àbidü ale's-sırâti, kîyle li'l- àbidi: Üdhuli'l-cennete, ve tene'am bi-ibâdetike; ve kîyle li'l-àlimi: Kıf hâhünâ, fe'şfa' li-men ahbepte, feinneke lâ teşfeu li-ehadin illâ şuffi'te, fekâme makâme'l-enbiyâi.*)

(*İze'c-temea'l-àlimü ve'l-àbidü ale's-sırâti*)
“Ahirette sırat var ya, cehennemün üstünde sırat köprüsü var ya, sırat köprüsünde alim ile âbid yan yana geldi, köprüde karşılaştılar.”

Sırat köprüsü var mı? Var, âmennâ, sırat haktır,

⁸ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.326, no:1293; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.136, no:28688; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.182, no:1107.

var.

Alim ne demek? İslâmî ilimleri bilen bilgili kimse; bilgin, din bilgini... *Âbid* ne demek? Gece gündüz ibadet eden, tesbih çeken, namaz kılan, oruç tutan, ibadet ehli kimse.

İbadet edenle alim kimse sıratın yan yana geldiler, sıratın başına geldiler. Belli ikisi da hesabı geçmiş, cennetlik olacaklar. Sıratı geçip cennete varacaklar. İkisi geldi, sıratın bekliyorlar. Macerayı şimdi seyredin bakalım. İkisi sıratın başına geldiler. Birisi âbid; ibadet ehli, namazlı, niyazlı, oruçlu, böyle çok çok camide ibadet yapan bir kimse; ötekisi din bilgini, alim.

(Kîle li'l-âbidi: Üdhuli'l-cennete ve tene'am bi-ibâdetike) “Âbide denir ki: Geç aslanım, buyur, gir cennete! Yaptığın ibadetlerin mükâfatı olarak cennette nimetlerden keyiflen, keyfine bak! Tene'um eyle, nimetlerle bahtiyar ol, geç*” diye ona buyur ederler cennete. Sıratı geçer, cennete gider.

Eyvah, alim ne oldu şimdi?

(Ve kîle li'l-âlimi) “Alime de derler ki: *(Kıf hâhünâ)* Burada, şu sıratın başında dur!”

Aşağısı cehennem! Sıratın düşen nereye düşer? Cehenneme düşer. Sıratın geçmek isteyen münafıklara cehennemin çengelleri takılır, geçirmez, alırlar aşağı. Öyle beleşten, bedavadan, kandırarak, atlatarak, rüşvet vererek geçmek yok! Geçemez, ayağı kayar düşer, çengellere takılır düşer. Hadîs-i şerîf'lerde var bu. Altı cehennem, fokur fokur...

Sıratı geçen bahtiyar olacak. Şimdi âbide geç derler, o cennete geçer. Alime derer ki:

“—Dur burada! Şu sırat köprüsünün başında dur ey alim kimse! (*Fe’şfa’ li-men ahbebe*) Kimi seviyorsan, sevdiğin kimseye şefaata et! ‘Yâ Rabbi! Bu kardeşimi seviyorum onu da atma cehenneme, gelsin bu da geçsin. Şunu da seviyorum şu da yanmasın, al bunu da yâ Rabbi, şunu da seviyorum.’ diye şefaata et! (*Li-men ahbebe*) Sevdiklerinize şefaata et! Gönlün kimi istiyorsa, kimi seviyorsa, canın kimi çekiyorsa şefaata et onları kurtarmak için.”

(*Feinneke lâ teşfeu li-ehadin illâ şuffi’te*) “Çünkü sen kime şefaata edersen onun hakkındaki şefaatin kabul olunacak, o da cehenneme düşmekten kurtulacak, cennete girecek.”

Alim durduruluyor ama neden durduruluyor?

Ötekileri kurtarsın diye. Âbid kendisini kurtarıyor, alim başkalarını da kurtarıyor. Başkalarını da...

“—Cehennemini hak etmiş, yâ Rabbi! Şunu çok seviyorum şu kardeşi, şu da geçsin ne olur lütfıyla Erhamü’r-rahimîn...”

O da geçecek, ötekisi de geçecek, ötekisi de geçecek, şefaata edecek. Peygamber SAS Efendimiz diyor ki: (*Fekâme makâme’lenbiyâi*) “Bu muamele peygamberlere yapıldı. Peygamberlere yapılan muameleye mazhar olur.”

Peygamberler durdurulacak sırat köprüsünün başında:

“—Dilediğine şefaata et ey peygamberim!”

diyecek Allah-u Teâlâ Hazretleri, Rabbülâlemîn.
O peygamber de şefaata edecek.

Alime de böyle denilince ne oluyor? Peygamberlere yapılan muameleye mazhar oluyor alim.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efen-
dimiz'in şefaatine erenlerden eylesin... Cen-
nete girenlerden eylesin... Cehennemden âzad
olanlardan eylesin... İki cihanda bahtiyar olan-
lardan eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
08. 09. 1991 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü